

ŠIFRA UČENIKA

STRUČNI ISPIT**JUN, ŠKOLSKE 2014/15. GODINE****CRNOGORSKI-SRPSKI, BOSANSKI,
HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST****U P U T S T V O****VRIJEME TRAJANJA TESTA 150 MINUTA**

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja. Učenik/ca ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.

Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom koja se ne može brisati.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem funkcionalnog teksta

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.

Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíšeš svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati sa 0 (nula) bodova ako je:

- netačan
- zaokruženo više ponuđenih odgovora
- nečitko i nejasno napisan
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.

Srećno!

PRAZNA STRANA

Koristeći dati tekst odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4, 5 i 6.

Sedam svjetskih čuda starog svijeta je skup arhitektonskih djela koje su stari Grci, naročito u helenističkoj epohi, smatrali vrhuncem ljudske kreativnosti i genijalnosti. Međutim, od ovih sedam čuda još samo kompleks Velikih piramida u Gizi i danas postoji.

Artemidin hram	Efes, Turska
Velike piramide	Giza, Egipat
Vavilonski viseći vrtovi	Irak
Kolos sa Rodosa	Grčka
Mauzolej u Halikarnasu	Bodrum, Turska
Statua Zeusa u Olimpiji	Grčka
Faros u Aleksandriji	Grčka

Najstarije pominjanje ideje da se sastavi lista svjetskih čuda potiče od historičara Herodota (oko 450. godine p. n. e.). Prvi put svih sedam čuda zajedno pomenuta su u epigramu feničanskog pisca Antipatrosa iz Sidona (2. vijek p. n. e.), koji je autor putopisa po istočnom Mediteranu svog vremena. Grci su ovaj spisak nazvali *Sedam atrakcija naseljene zemlje koje treba obavezno vidjeti*. Začuđujuće je da Antipatros, iako je bio Grk, nije uvrstio Akropolj. Sedam čuda je vjerovatno odabrano zato što je ovaj broj za stare Grke imao simboliku magičnog broja. Opis sedam svjetskih čuda nalazi se u traktatu iz 6. v. n. e. *O sedam svjetskih čuda (De septem mundi miraculis)*.

Novih sedam svjetskih čuda ili Sedam svjetskih čuda novog svijeta je međunarodno takmičenje organizovano na inicijativu Bernarda Vebera, osnivača *Nove otvorene svjetske korporacije*, sa ciljem da se stvori sedam novih simbola cijelog svijeta.

Na ovom takmičenju mogle su da učestvuju građevine nastale od početka svijeta i završene do 2000. godine, uz uslov da i danas postoje i da su u očuvanom stanju. Svako ko je želio, mogao je da glasa putem telefona, imejla, SMS poruke ili preko vebsajta organizatora ovog događaja. Praktično je bilo moguće da ista osoba glasa neograničen broj puta – jedini uslov bio je da svaki put glasa sa druge imejl adrese ili da pošalje SMS sa drugog mobilnog telefona. Od početka glasanja 2000. godine, iz cijelog svijeta pristiglo je skoro 200 nominacija za nova čuda, ali je lista sužena na 21 prijedlog.

Proglašenje pobjednika održano je u Portugalu, u Lisabonu, 7. jula 2007. godine. Prema organizatorima, red po kom su pobjednici bili objavljivani je nasumičan, i nema veze sa brojem glasova koje je svako od njih dobio.

Kineski zid	Kina
Drevni grad Petra	Jordan
Hrist Spasitelj	Rio de Žaneiro, Brazil
Maču Pikču	Kusko, Peru
Čičen Ica	Jukatan, Meksiko
Koloseum	Rim, Italija
Tadž Mahal	Agra, Indija

Od glasanja se, međutim, odmah distancirala UNESCO, organizacija UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu, koja redovno dopunjava listu svjetske baštine, uz ocjenu da takmičenje odražava mišljenje samo onih koji su glasali. Iz toga slijedi da glasanje nije

univerzalno, s obzirom na to da je onemogućeno milionima onih koji nemaju pristup internetu. Lista kandidata napravljena je prema kriterijumima koji nemaju ni obrazovni ni naučni karakter. Odluku da ne podrži ovu kampanju donijela je i zato što smatra da se radi o medijskoj kampanji u ličnu Veberovu korist. Još jedan argument je da sentimentalna vrijednost nije dovoljna da bi jedan spomenik bio uključen na listu čuda.

Mnogi vjeruju da je jedini cilj ovog projekta profit (glasanje putem telefona se plaćalo) iako Bernard Veber tvrdi da je cilj kampanje da ohrabri kulturnu različitost podržavanjem, očuvanjem i restauracijom spomenika, kao i da inspiriše ljude da cijene kulturno nasljeđe. Njegova fondacija je saopštila da će iskoristiti 50% prikupljenih sredstava za finansiranje restauracije kulturne baštine širom svijeta.

Kritika koju poznavao umjetnosti upućuju ovom takmičenju je i činjenica da se sedam čuda bira glasanjem, kada se umjetnička vrijednost ne mjeri glasanjem, pogotovo ne onih osoba koje nemaju potrebna znanja iz umjetnosti.

Drugi, opet, kao direktor Čičen Ice, misle da ovaj tip inicijativa podstiče kompetitivnost i diskriminaciju.

Iz Egipta je saopšteno da ta zemlja u potpunosti odbacuje uključivanje piramida u takmičenje sa građevinama kao što je Sidnejska opera, a neki su čak okarakterisali projekat kao *apsurdan* i kao običnu promociju Bernarda Vebera.

I drugi su se pridružili kritikama koje je uputila UNESCO, a u vezi sa tim što mnogi nisu mogli da glasaju zbog toga što nemaju pristup internetu; telefon, ili novac da bi platili glasanje. Tome se dodaje sumnjiva činjenica da jedna osoba može da glasa više puta.

Komentari učesnika:

- 1) Ivon Ortega, guvernerka države Jukatan: *Drevne Maje su nam donijele sreću, ali danas moramo da iskoristimo ovu veliku prednost i upotrijebimo je za ekonomski razvoj zemlje.*
- 2) Danijel Guardado, student iz Brazila: *Mislim da statua Hrista treba da bude među pobjednicima. Preljepa je i važna za naš grad. Rio zaslužuje više od nasilja kojeg ima sve više na našim ulicama.*
- 3) Farouk al Hadidi, Ministarstvo turizma Jordana: *Drago nam je što smo među pobjednicima i nadamo se da će ljudi iz cijelog svijeta sada još više dolaziti u Jordan da vide novo svjetsko čudo - Petru.*
- 4) Vard Haman, stanovnik Nju Delhija: *I ja sam učestvovao u glasanju, jako sam ponosan što je Tadž Mahal ušao među svjetska čuda. Osim toga, Tadž je simbol istinske ljubavi.*

(Tekst je priređen prema različitim izvorima)

1. Osnovni cilj ovog teksta je da:

1. ponudi opšti opis sedam svjetskih čuda kroz istoriju.
2. prikaže malo poznate informacije o kulturnom i civilizacijskom nasljeđu.
3. promoviše Bernarda Vebera i *Novu otvorenu svjetsku korporaciju*.
4. ukaže na različita gledišta o izboru novih sedam svjetskih čuda.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

2. Izaberi jedan argument iz teksta i obrazloži zašto UNESCO nije podržala Veberovu inicijativu.

---

2 boda

3. Objasni koje djelo sa liste *Sedam svjetskih čuda starog svijeta* zadovoljava uslove za učešće na takmičenju *Sedam svjetskih čuda novog svijeta*.

---

1 bod

4. Prvo pominjanje svih sedam svjetskih čuda zajedno potiče iz:

1. drugog vijeka p. n. e.
2. petog vijeka p. n. e.
3. šestog vijeka n. e.
4. šestog vijeka p. n. e.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

5. Prema komentarima učesnika izdvoji ključni razlog zbog kojeg je takmičenje bilo poželjno.

---

1 bod

6. Da li datum proglašenja pobjednika - 7. jul 2007. godine može imati simboličko značenje? Obrazloži svoj odgovor.

---

1 bod

Na osnovu teksta odgovori na pitanja 7, 8, 9 i 10.

Vidim da si sa komšijom više nego sa bratom. Kad ti nešto zatreba – eto njega. Samo on i niko kao on. Dobro pazi što ti kažem, jer neće proći mnogo vremena i sam ćeš shvatiti, sve ti je to - veži mačku o rep!

7. Objasni značenje frazeologizma vezati mačku o rep.

---

1 bod

8. Napiši frazeologizam sa suprotnim značenjem od frazeologizma vezati mačku o rep.

---

1 bod

9. U kom padežu je upotrijebljena riječ mačku u datom tekstu?

1. akuzativu
2. dativu
3. genitivu
4. lokativu

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

10. Riječ samo u navedenom tekstu je:

1. veznik
2. pridjev
3. prilog
4. rječca

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

11. Zaokruži broj ispred pravilno napisane riječi i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. isčeznuti
2. otploviti
3. potstanar
4. rijedkost

1 bod

Pažljivo pročitaj odlomak iz Čehovljeve drame *Ujka Vanja* i uradi zadatke 12, 13 i 14.

VOJNICKI: *O, da! Ja sam bio svijetla ličnost, koja nikom nije svijetljela...*

Pauza.

Ja bio svijetla ličnost! To je najzluradiji podsmijeh! Meni je sada četrdeset sedam godina. Do prošle godine i ja sam, kao i vi, nastojao da zamažem sebi oči tom vašom sholastikom, da ne vidim pravi život, i mislio sam da pravilno postupam. A sad, kad bi samo znali! Noćima ne spavam od gnijeva, od bijesa, što sam tako glupo gubio vrijeme, kada sam mogao imati sve što mi sada uskraćuje moja starost!

SONJA: *Ujka Vanja, ne budi dosadan!*

MARIJA VASILJEVNA (sinu): *Ti kao da nešto zamjeraš svojim ranijim uvjerenjima... Ali nisu kriva uvjerenja nego ti lično. Zaboravljao si da ubjeđenja sama po sebi nisu ništa, mrtvo slovo... Trebalo je raditi...*

VOJNICKI: *Raditi? Ne može svako biti pisci Perpetuum mobile, kao vaš her profesor...*

MARIJA VASILJEVNA: *Šta ti hoćeš time da kažeš?*

SONJA (preklinjući): *Bako! Ujka Vanja! Preklinjem vas!*

VOJNICKI: *Ćutaću. Ćutaću, i izvinjavam se.*

Pauza.

JELENA ANDREJEVNA: *A danas je lijepo vrijeme... Nema vrućine...*

Pauza.

VOJNICKI: *U ovakvo vrijeme dobro je objesiti se...*

12. Na osnovu navedenog odlomka odredi stilsku funkciju pauze u drami *Ujka Vanja*.

---

2 boda

13. U datom odlomku Vojnicki ispoljava:

1. samopouzdanje i aroganciju
2. razočaranje i ogorčenje
3. sumnju i uznemirenost

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

14. Da li se za likove u drami *Ujka Vanja* može reći da su to likovi u razvoju? Zaokruži DA ili NE i obrazloži svoj odgovor.

DA   NE

---

1 bod

15. Upiši nazive epoha kojima pripadaju sljedeća književna djela:

Đ. Bokačo: *Dekameron* _____

R. Ratković: *Ponoć mene* _____

Molijer: *Tartif* _____

1 bod

Pročitaj stihove i odgovori na pitanja 16 i 17 (a, b).

*Ja sam tvrđava sa jedinom zastavom srca.
Nevidljivi bedemi sazidani od rana.
Uspavankom
Odolijevam naježdama.
Preobražen u oklopu sna.*

16. Prepiši stihove u kojima se javlja opkoračenje.

---

1 bod

17. a) Dominantna odlika navedenog odlomka je:

1. naracija u izrazu
2. upotreba rime
3. metaforičan izraz

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

b) Obrazloži izabrani odgovor.

---

1 bod

18. Među tipičnim odlikama klasicizma zaokruži broj ispred odlike koja je karakteristična za barok. Rješenje prenesi na list za odgovore.

1. antički uzori
2. biblijski motivi
3. normativna poetika
4. odmjeren stil

1 bod

19.

Kojim je oblikom umjetničkog kazivanja napisan dati odlomak iz romana *Na Drini ćuprija*?

Jelo mu je otrovano, ljudi su mu crni, život mu je mrzak samo kad pomisli na to. Nemilost, to znači da si udaljen od vezira, da ti se neprijatelji podsmevaju (ah, samo ne to!), da nisi niko i ništa, da si dronjak i fukara ne samo u tuđim nego i u svojim očima. Znači izgubiti teško stečeni imetak ili, ako ga i zadržiš, grickati ga kradimice, daleko od Stambola, negde u progonstvu, u mračnoj provinciji, zaboravljen, izlišan, smešan, bedan. Ne, samo to ne! Bolje ne gledati sunce i ne disati vazduh! Sto puta je onda bolje bilo i ne biti niko i ne imati ništa!

1 bod

Pročitaj odlomak iz Puškinove poeme *Cigani* i uradi 20. zadatak.

*Ko ptica i u letu zvijezda,
On, izgnanik što vječno luta,
Bez navika, bez svoga gnijezda,
Nikada nije našao puta.*

(...)

*Svjetlost daleke slave često
U njemu budila je želje;
Često su raskoš i veselje
U tom životu našli mjesto.*

(...)

*Nikad se nije dao vlasti
Sudbine slijepa što sve ruši,
Al' vladale su strašne strasti
U ovoj burnoj, mračnoj duši.*

20.

Izdvoji tri bitne osobine romantičarskog junaka.

2 boda

21. Na osnovu navedenog odlomka protumači kakvu ulogu ima prikazivanje prirode u strukturi romana *Lelejska gora*.

Okrenuh se prema šumi – ona se sva digla na noge i ustremila da me zgazi. Pogledah livadu ustalasanu – ona me mami da me izda. Na putu nema nikog i nije ga bilo otkad pamtim, po tome izgleda da to i nije put za ljude nego varka naslikana da izgleda da ih je bilo. Uspravih se s puškom ispred sebe – tako jedino smirujem stvari kad pokušaju da se pobune. Drveće zastade gdje se zadesilo, samo neka stabla pohodom zahuktana počеше da se okreću oko sebe. Livada se uprepodobi i tišina leže na nju, vjetar se sakri iza grana i sve se postara da zauzme svoja mjesta. Nebo je opet gdje je bilo, runo oblaka nataklo se na krivi rog Lelejske gore. Sve se dobro svršilo. Za sada se svršilo, ali drugi put ne znam kako ću izaći na kraj s nemuštim stvarima što se naglo izmiješaju i u čoporu k meni krenu.

2 boda

Pročitaj stihove iz pjesme *Sumatra* M. Crnjanskog i uradi zadatke 22, 23, 24 i 25.

Sumatra

*Sad smo bezbrižni, laki i nežni.
Pomislimo: kako su tihi, snežni
vrhovi Urala.*

*Rastuži li nas kakav bleđi lik,
što ga izgubismo jedno veče,
znamo da, negde, neki potok,
mesto njega, rumeno teče!*

*Po jedna ljubav, jutro, u tuđini,
dušu nam uvija, sve tešnje,
beskrajnim mirom plavih mora,
iz kojih crvene zrna korala,
kao, iz zavičaja, trešnje.*

*Probudimo se noću i smešimo, drago,
na Mesec sa zapetim lukom.
I milujemo daleka brda
i ledene gore, blago, rukom.*

22. U kom se licu oglašava lirski subjekt pjesme?

_____

1 bod

23. Iz druge strofe izdvoji pjesničke slike koje simbolizuju:

a) nestajanje i gašenje života

_____
_____

b) trajanje i životnu radost

_____
_____

2 boda

24. Iz treće strofe izdvoji antonime.

_____

1 bod

25. Koji je glagolski oblik zastupljen u trećoj i četvrtoj strofi?

_____

1 bod

26. Na osnovu ponuđenog odlomka odredi djelo i autora.

Dragi moj sine, kakvo te je to osjećanje nagnalo da mi zadaš ovakvu brigu? Moralo ti je biti vrlo teško kad si mi pisao, jer je meni bilo veoma teško čitajući tvoje pismo. Kakvim to putem polaziš? Da tvoj život i tvoja sreća ne zavise od toga da se pokazuješ onim što nisi, da odlaziš u društvo u kojem se ne možeš kretati bez izdataka koje nisi kadar da podneseš, da gubiš dragocjeno vrijeme za učenje?

_____
_____

1 bod

Pročitaj stihove iz pjesme *Banović Strahinja* i uradi 27. zadatak.

*Kad ste, braćo, vi taki junaci,
kamo noži, kamo vaše sablje,
te ne biste sa mnom na Kosovu,
da činite s Turcima junaštvo,
desite se mene u nevolji?*

27. U razvoju epske radnje navedeni stihovi dio su:

1. ekspozicije
2. zapleta
3. kulminacije
4. raspleta

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

Pročitaj odlomak iz *Gorskog vijenca* i odgovori na 28. i 29. pitanje.

Kad viđeh vitešku nevolju,
zabolje me srce, progovorih:
Što, pogani, od ljudi činite?
Što junački ljude ne smaknete?
Što im takve muke udarate?
Dok Grbičić meni poprišapta:
*Nemoj takve govorit riječi,
Ne smije se ovdje pravo zborit!
Tvoja sreća – ne razumješe te.*

28. Koja su dva socio-kulturna modela suprotstavljena u navedenom odlomku?

---

1 bod

29. Naglašene stihove u *Gorskom vijencu* izgovara:

1. knez Rogan
2. vojvoda Draško
3. Vuk Mandušić
4. Vuk Mićunović

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

30. Napiši tekst u formi **IZVJEŠTAJA** o akciji prikupljanja materijalnih sredstava za školsku biblioteku. Izvještaj treba da sadrži sljedeće informacije:

- vrijeme i mjesto realizacije
- glavni motiv za pokretanje akcije
- način na koji su prikupljena sredstva i konačni iznos
- poizitivne ishode i reakcije učesnika

Poštuj gramatičku i pravopisnu normu.

Tvoj rad treba da sadrži minimum 120 riječi.

10 bodova

KONCEPT IZVJEŠTAJA

Blank lined area for writing the report concept.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.